

Kontroll- og konstitusjonskomiteen
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

25/845-

25. mars 2025

Svar på spørsmål 1-5 i henvendelse vedr. strømforsyning til industribedriften Nammo

Jeg viser til brev av 18. mars 2025 fra kontroll- og konstitusjonskomiteen vedrørende strømforsyning til industribedriften Nammo. Komiteen ber om svar på følgende spørsmål:

1. *Med henvisning til handlingsplanen fra april 2023: Når kan man forvente at arbeidet med å avklare hva som ligger med begrepet «nødvendige samfunnsfunksjoner» blir fullført?*

I *Regjeringens handlingsplan for raskere nettutbygging og bedre utnyttelse av nettet* av april 2023 fremgår det at det ikke er akseptabelt dersom *vanlig forbruk*, slik som forbruk i husholdninger, mindre næring og forbruk knyttet til nødvendige samfunnsfunksjoner, ikke får tilknytning som følge av manglende kapasitet i regional- og transmisjonsnettet. Med nødvendige samfunnsfunksjoner menes det i sammenheng med vanlig forbruk, tjenester som vann og avløp, vei/transport, EKOM, helse- og omsorgstjenester og annet som er nødvendige for at et samfunn skal kunne fungere.

Energidepartementet har nå på høring et forslag om å innføre en plikt for nettselskapene til å holde av kapasitet i regionalnettet til kunder med et samlet maksimalt effektuttak under 1 MW, og i transmisjonsnettet til kunder med et samlet maksimalt effektuttak under 5 MW og forventet årlig forbruk under 20 GWh. Disse terskelverdiene vil etter mitt syn ivareta hensynene i handlingsplanen, herunder nødvendige samfunnsfunksjoner i vanlig forbruk. Forslaget innebærer at uttakskunder under terskelverdiene som hovedregel ikke skal måtte vente på tiltak i regional- og transmisjonsnettet for å få tilknytning. Departementet har lagt vekt på at plikten til å holde av kapasitet skal være enkel å forholde seg til, både for nettselskapene og deres kunder. Høringsfristen er satt til 14. april 2025, og departementet sikter på at endringene skal tre i kraft 1. juli 2025.

2. Regjeringen bes gi en grundig redegjørelse for status når det gjelder Nammo AS' tilgang på strøm til økt ammunisjonsproduksjon.

Nettselskapene har tilknytningsplikt. Det betyr at alle som ønsker det, har rett til å bli tilknyttet strømmettet. Dersom det ikke er driftsmessig forsvarlig å gi tilknytning i nettet, skal nettselskapene uten ugrunnet opphold utrede, omsøke og gjennomføre nødvendige investeringer for å kunne gi tilknytning. Det er nettselskapene som har ansvar for å håndtere forespørsler om ny og økt nettkapasitet.

Nammo AS er i gang med å bygge ut en ny fabrikk på Raufoss og har i den forbindelse fått reservert kapasitet i strømmettet av det lokale nettselskapet, Elvia. Jeg er kjent med at Nammo tok kontakt med Elvia i fjor høst vedrørende nettkapasitet til en ytterligere utvidelser av produksjonen.

Nammo opplyser til departementet at «for å øke den industrielle kapasiteten må eksisterende produksjonsanlegg på Raufoss utvides, eller det må settes opp helt nye fabrikkianlegg. Slike tiltak krever betydelige mengder kraft. Til tidligere tiltak og utbygging så langt, har Nammo bedt om, og fått, om lag 10 MW. Dette gjelder følgende prosjekter: Utvidelse i to bygninger for mekanisk produksjon, en ny produksjonslinje (nr. 3) i rakettmotorfabrikken, fabrikk for brennbare hylser til 155 mm, og ny presse- og maskineringsfabrikk».

Elvia opplyser til departement at Nammo i forbindelse med bygging av ny fabrikk og produksjonsøkning har fått reservert 11 MW. 7 MW ble tildelt høsten 2023, henholdsvis 5 MW i eksisterende nett og 2 MW i nett som vil bli ferdigstilt i 2026. Videre har Nammo høsten 2024 fått tilknyttet rundt 4 MW som vanlig forbruk.

Av kapasitet Nammo ikke har fått reservere, fremstår selskapets behov foreløpig noe usikkert. Elvia har ikke mottatt modenhetsdokumentasjon for dette behovet, jf. krav i forskrift om netregulering og energimarkedet (NEM). Elvia opplyser imidlertid at de er i dialog med Nammo og forventer i løpet av april å motta modenhetsdokumentasjon for et behov på anslagsvis 3 MW i 2026. Elvia vurderer nå om det kan være grunnlag for, og eventuelt hva som skal til for å kunne tilknytte dette anslåtte behovet innenfor dagens regulering, slik at tilknytning kan gis i tide. Videre tilsier nå den pågående dialogen mellom Elvia og Nammo et ytterligere behov på i størrelsesorden 10-15 MW i perioden 2028-2030. Faktisk behov og tidspunkt for dette er ennå ikke klarlagt fra Nammos side, men Elvia forventer modenhetsdokumentasjon for deler av behovet tidligst i løpet av inneværende år.

Modenhetsdokumentasjon vil gjøre nettselskapet i stand til å ta stilling til Nammos faktiske behov. Videre vil regjeringen legge til rette for at Nammo kan få nødvendig og dokumentert nettkapasitet i tide, jf. svar på spørsmål 3 under.

3. *Dersom gjeldende regelverk har forsinket eller vil kunne forsinke oppstart av økt produksjon, bes regjeringen klargjøre årsakene til dette og redegjøre for hvilke initiativ den har tatt for å sikre Nammo AS tilgang på strøm så raskt som mulig.*

Regjeringens prioritering av produksjon av forsvarsmateriell reflekteres blant annet i at Forsvarsmateriell, på oppdrag fra regjeringen, i fjor inngikk en avtale med Nammo som vil mangedoble produksjonen av norske artillerigranater.

Nettselskapene har tilknytningsplikt. I forbindelse med at Nammo er i gang med å bygge ut en ny fabrikk på Raufoss, har selskapet fått reservert kapasitet i strømmettet. Nammo har i tillegg bedt om ytterligere kapasitet i strømmettet, men foreløpig ikke lagt frem modenhetsdokumentasjon til nettselskapet i henhold til praksis. Elvia opplyser at etterspurt modenhetsdokumentasjon for deler av nettbehovet forventes mottatt i løpet av april, mens ytterligere dokumentasjon ser ut til å ligge lenger fram i tid, jf. svar på spørsmål 2. Det er viktig at Nammo sammen med nettselskapet utforsker mulige løsninger som gjør at de kan få nettilgang når de trenger det. Hvis normal tilknytningsprosess ikke fører fram, og alle andre muligheter er prøvd, vil regjeringen sørge for at Nammo kan få nødvendig nettkapasitet i tide.

Energiloven med forskrifter åpner ikke i dag for at nasjonale sikkerhetshensyn kan vektlegges i vurderingene av hvem som skal prioriteres i tilknytningskøen for strømmettet. Med Energidepartementets høringsforslag om vanlig forbruk som nå er på høring, jf. svar på spørsmål 1, vil mange kritiske samfunnsfunksjoner med betydning for nasjonale sikkerhetsinteresser være ivarettatt. Den sikkerhetspolitiske situasjonen fordrer at vi framover også har et hjemmelsgrunnlag med tydelige og forutsigbare rammer for hvordan nettilknytning kan prioriteres til forsvarsindustrien og andre kritiske samfunnsfunksjoner med betydning for nasjonale sikkerhetsinteresser som ikke faller inn under vanlig forbruk. Energidepartementet samarbeider med Justis- og beredskapsdepartementet og Forsvarsdepartementet om hvordan en slik ordning bør utformes, praktiseres, og hjemles. Dette arbeidet ble varslet våren 2024. Arbeidsgruppen leverer sine anbefalinger våren 2025. Jeg legger opp til at et regelverksarbeid kan gjennomføres raskt, slik at nødvendig hjemmel tilpasset de særlige forholdene ved nettvirksomhet, kan etableres.

4. *Det bes om forklaring på de motstridende uttalelsene representanter for regjeringen har fremført i mediene den siste tiden.*

Når det gjelder Nammos behov for økt kapasitet i strømmettet, og muligheten til å eventuelt prioritere forsvarsindustrien i slike tilfeller, viser jeg til svarene på spørsmålene over og skriftlig svar 19. mars på spørsmål nr. 1590. Uten å gå nærmere inn i mediedekningen av saken, mener jeg det har kommet frem at regjeringen vurderer det som viktig at Nammo jobber godt sammen med nettselskapet og utforsker mulige løsninger som gjør at de kan få nettilgang når de faktisk trenger den. Videre har det kommet frem at hvis normal tilknytningsprosess ikke fører fram, og alle andre muligheter er prøvd, vil regjeringen sørge for at Nammo kan få nødvendig nettkapasitet i tide.

5. *Hvordan samsvarer modenhetskriteriene som regjeringen nylig innførte i § 3-4 i forskrift om nettregulering og energimarked med formålet som Stortinget har vedtatt for energiloven, herunder at overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi foregår på en samfunnsmessig rasjonell måte?*

Energiloven fra 1990 la grunnlaget for et system der fritt kjøp og salg av elektrisk energi sørger for at ressursene utnyttes effektivt, men der nettvirksomheten er strengt regulert og sørger for markedsadgang på en nøytral og ikke-diskriminerende måte. Modenhetskriteriene innebærer at nettselskapene må vurdere om et prosjekt er tilstrekkelig modent før det får reservere nettkapasitet, eller får en plass i kapasitetskø. Prosjektene må videre vise tilstrekkelig framdrift for å beholde reservasjonen eller køplassen. Det er prosjekter som gjennomføres som bidrar med verdiskaping, arbeidsplasser og kutt i klimagassutslipp. I en periode der mange forespør tilknytning, er det uheldig dersom urealistiske prosjekter kan reservere begrenset nettkapasitet, og dermed utgjøre en markedsbarriere og bidra til unødige høye kostnader for brukerne av strømnettet i form av overinvesteringer. Modenhetskriteriene sikrer mer effektiv utnyttelse av strømnettet, ved at umodne prosjekter ikke står i veien for modne prosjekter. Dette er i tråd med formålet i energiloven som forutsetter at nettkapasiteten utnyttes på en samfunnsmessig rasjonell måte.

Med hilsen

Terje Aasland